

PRAVOCRTNE TRASE KVARTA

ŠETNJA ZAPADNOM GRANICOM TREŠNJEVKE KROZ STOLJEĆA

U planu općine Kustošija iz 1944. prvi se put spominje ime Zagrebačka cesta. Budući da se ona tad nije nalazila u Zagrebu, ime je zvučalo posve logično: bio je to put kojim se putovalo prema Zagrebu

Tekst i foto: Vanja Radovanović

26

Poznata je činjenica da je najstarija trešnjevačka cesta Savska cesta, koja u svom poznatom pravocrtnom obliku postoji još od 1783., od gradnje prvog savskog mosta po nalogu cara Josipa II. Savska cesta predstavlja i istočnu granicu Trešnjevke, kojom ona dodiruje Trnje.

Osjetno je teže odgovoriti na pitanje koja je trešnjevačka cesta druga po starosti. Tijekom stoljeća na prostoru Trešnjevke razvila se mreža kolskih putova kojima su se služili stanovnici nekadašnjih sela koja su se nalazila na južnim dijelovima Trešnjevke: Horvati, Ljubljanica, Jarun, Rudeš, Prečko. Većina tih putova krivuda zbog rubova savskih rukavaca ili pak zemljišnih međa. Međutim, među svim tim putovima izdvaja se jedan koji upada u oči svojom pravocrtnom trasom. Riječ je o Zagrebačkoj cesti koja predstavlja zapadnu granicu Trešnjevke prema Donjem Vrapču i Oranicama.

ŠIRENJE PRIGRADSKIH SELA

Na osnovu dostupnih nam starih topografskih karata teško je odrediti kad je nastala. Vrlo vjerojatno potkraj 18. ili početkom 19. stoljeća, a najkasnije 1850. kad je formiran jedinstveni grad Zagreb i kad je ta cesta predstavljala najkraću

vezu između tadašnjih sela Prečko i Špansko u području koje se tad nalazilo u sklopu općine Vrabče Gornje (koja postoji još i danas, ali samo kao katastarska općina) s mitnicom na Črnomercu i centrom Zagreba. Kasnije karte pokazuju širenje tih prigradskih sela, a Zagrebačka cesta svojim južnim krakom, danas poznatim pod imenom Petrovaradinska cesta (do 1992. bila je Novosadska cesta), dosiže rijeku Savu. Prije gradnje nasipa početkom 20. stoljeća na mjestu njena dodira s riječnim područjem nalazila se ada zvana Jarunski prudi. Bio je to jedan od većih riječnih otoka u tom području, a ne tako daleko nalazio se i najstariji poznati prijelaz preko Save, gaz pored Savske opatovine. Prije Prvog svjetskog rata uz Petrovaradinsku cestu nalazilo se i vojno vježbalište s kojim je u vezi nešto sjevernije nastala i vojarna Prečko koja je dobro vidljiva na zemljovidima tog dijela nastalima u doba Drugog svjetskog rata.

Promatrajući plan općine Kustošija iz 1944. vidimo prvi put i ime Zagrebačka cesta. Budući da se ona tad nije nalazila u Zagrebu, ime je zvučalo posve logično: bio je to put kojim se putovalo prema Zagrebu. Treba spomenuti da je u to doba Kustošija bila važno gospodarsko središte: na njemu je prostoru bila Ciglana, a uz potok Kustošak, na području današnjeg Voltina (tad zvanog Ter-

dice ili, na nekim zemljovidima, i Berek) 1919. nastalo je Prvo jugoslovensko d.o.o. Siemens koje je nakon Drugog svjetskog rata preraslo u Tvornicu električnih uređaja Rade Končar, poslije u samostalnoj Hrvatskoj prozvanu samo Končar.

Nešto starijim stanovnicima Zagrebačka je cesta poznata i po uvijek dugo spuštenim rampama na prijelazu preko željezničke pruge blizu Plive (sadašnji je podvožnjak sagrađen tek 1998. godine). Isto tako, na njenom južnom dijelu nekad se nalazio vojni otpad tadašnje JNA na kojem su mnogi kupovali rabljene čaturice, rance, čizme, šljemove...

LINIJA 134

Zagrebačka je cesta daljnjom gradnjom sve više dobivala na važnosti pa je sredinom 1990-ih njome prvi put vozio i autobus, prva verzija linije 134 koja danas prometuje sve do Prečkog. Do gradnje željezničkog podvožnjaka linija je od Črnomerca prometovala Ilicom, djelićem Zagrebačke ceste do Ulice baruna Filipovića, potom Selskom, Zagorskom, Tomislavovom da bi nastavila ponovno Zagrebačkom cestom do okretišta koje je bilo u blizini ulice Oranice.

Tijekom vremena uz cestu otvorena su i dva hotela („Europa“ i „Vienna“) čime se na Trešnjevki ne može pohvaliti nijedna druga ulica.

Treba spomenuti i da glavni prometni izazovi i promjene Zagrebačku cestu tek očekuju. To su gradnja produžene Baštijanove, koja će Zagrebačku sjeći po njejoj sredini, povezujući Voltino i Špansko i Malešnicu, te produžena Vrapčanska koja će sa Zagrebačkom cestom i Zagrebačkom avenijom tvoriti veliko prometno čvorište i s novim savskim mostom (koji je već trebao biti sagrađen) vezati zapad grada s čvorom Lučko. Naravno, nitko ne može sa sigurnošću tvrditi kad će i hoće li uopće te prometnice biti sagrađene, no posve je sigurno da Zagrebačka cesta i bez njih ostaje jedna od glavnih prometnica tog dijela grada koja se teško nosi sa svakodnevnim prometnim opterećenjem.

Za kraj teksta ostavljamo zabavnu zanimljivost. Budući da se na rubu Trešnjevke sastaju Zagrebačka cesta i Zagrebačka avenija, taj bi se gradski kutak mogao mirne duše nazvati najzagrebačkim kutkom u čitavome gradu!

Glavni urednik
Veselko Leutar

Zamjenica glavnog urednika
Anita Končar

Art-direktor
Trpimir Ježić

Kolumnistica
Dubravka Miljković

Lektura
Ana Stipčić

Suradnici
Vesna Rems Dobrin, Vanja Radovanović,
Zorana Četković, Tatjana Horvatić,
Sanja Polak

Fotografija na naslovnici
Vanja Radovanović

Nakladnik
Centar za kulturu Trešnjevka
Park Stara Trešnjevka 1
10 000 Zagreb
Časopis izlazi uz financijsku podršku
Grada Zagreba i
potporu vijeća gradskih četvrti
Trešnjevka – sjever i Trešnjevka – jug

Za nakladnika
Ljiljana Perišić

Dinamika izlazenja
kvartalno

Telefon
01 30 27 411

Faks
01 30 24 247

E-adresa
glastresnjevka@cekat.hr

MB
3239632

Žiro-račun
ZABA
2360000-1101429565

Naklada
5000 primjeraka

ISSN
1846-503X

